

IVA VALIDŽIJA □ Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb

1. prijedlog na otkup

Popis slika
za otkup Predsjedništva vlade za otok Brijuni

1. Gecan Vilko:	a. Vođonoša	ulje	Din	20.000.--
	b. Pol na bzaču,	ulje	"	16.000.--
	c. Korčula	ulje	"	10.000.--
2. Mraz Franjo:	a. Tvoznice u Počuseđu	"	"	18.000.--
	b. Žumberak	"	"	20.000.--
	c. Crtež	tuš	"	4.000.--
3. Mišić Karlo:	a. S omotadineke pruge	akvarel	"	6.000.--
	b. Dalmatinski kraj	ulje	"	12.000.--
4. Križanić Anka:	a. Šuma pred proljeće	ulje	"	25.000.--
	b. Kuća pjesnika Mažuranića	"	"	25.000.--
	c. Masline	ulje	"	25.000.--
5. Šimunović Franjo:	a. Kamenolom Splitka	ulje	"	30.000.--
	b. Pogled na Driš	ulje	"	25.000.--
6. Teša Mladen:	a. Kamjon Hercevo	ulje	"	30.000.--
	b. Seljanke	ulje	"	30.000.--
	c. Rovinj	ulje	"	25.000.--
7. Glša Otos:	a. Brigadirka	ulje	"	15.000.--
	b. Brigadir	ulje	"	15.000.--
	c. Porušeni Prozor	ulje	"	15.000.--
8. Hegedušić Krsto:	a. Seljačka buna	crtež	"	"
9. Hegedušić Branka:	a. Istranka	ulje	"	15.000.--
10. Nikolić Vera:	a. Zagreb	ulje	"	12.000.--
	b. Herojski Bribir	ulje	"	9.000.--
	c. Klepci	ulje	"	20.000.--

Korčula

*„Korčula se otvara
historijski muzej“
Bijela u Slobodnoj Dalmaciji
dij: 13. IX. 51. str. 2*

*Muzej na pivo Krm. Zande
50.000.- i religiozni 70.000.-
otvori će se navodno do
Bauera o.p. 1951.*

MUZEOLOGJA

sl.1. Popis slika za otkup Predsjedništva vlade NRH (iz Hrvatske) za Upravu otoka Brijuni, 1948. godine.

Prva od pet stranica dokumenta. Dostupno u Online katalogu MDC-a, Arhiv.

sl.2. Prva bilješka dr. Antuna Bauera da je u „Slobodnoj Dalmaciji“ 13. rujna 1951. objavljen tekst na str. 2, pod naslovom „U Korčuli se otvara historijski muzej“ te da će se navodno otvoriti do kraja godine.

Dostupno u Online katalogu MDC-a, Arhiv.

Tema ovog broja *Informatice Museologice* otočni su muzeji, a u propitivanju kako je naših dvanaest otočnih muzeja osnovano, s kojim su se problemima nosili u svojim početcima i je li muzejska zajednica prepoznala izazove, odgovore nam nudi dokumentacija koja se čuva u Muzejskome dokumentacijskom centru.

Arhiv muzeja i galerija Hrvatske sadržava najstariju dokumentaciju o razvoju svih muzeja u Republici Hrvatskoj. Dr. Antun Bauer počeo je skupljati dokumentaciju mnogo prije osnivanja Muzejskoga dokumentacijskog centra. Fond sadržava izvješća o radu, programe rada i aktivnosti svakog muzeja i galerije, ankete, elaborate, dokumentaciju o suradnji sa srodnim ustanovama u zemlji i inozemstvu.

U 2021. godini najstarija građa Arhiva muzeja i galerija Hrvatske skenirana je zahvaljujući posudbi protočnog skenera od Muzeja za umjetnost i obrt. Uslijedila je obrada i uređivanje skenirane dokumentacije, njezin upis u bazu sekundarne dokumentacije S++ i priprema za

objavljivanje u *Online* katalogu Muzejskoga dokumentacijskog centra.

Kao rezultat danas imamo skenirane i obrađene podatke za šest otočnih muzeja. Količina dokumentacije je nejednaka, katkad je to samo bilješka Antuna Bauera o „novom muzeju na otoku“, no za neke postoji i opsežna dokumentacija koja svjedoči o brojnim izazovima s kojima su se kolege na otocima susretale.

Najstariji dokumenti u Arhivu MDC-a koji se odnose na otočne muzeje jesu oni s Brijuna – datiraju iz 1948. godine, kada je po republikama tadašnje države napravljen popis prijedloga otkupa za Predsjedništvo vlade NRH Hrvatske, a spomenuti je popis napravljen i za Upravu otoka Brijuni. Prema popratnom dokumentu za odabranu građu, mahom umjetničke slike koje svojom tematičkom glorificiraju narode i narodnosti tadašnje Jugoslavije te napredak mlade države, predviđena su i financijska sredstva za otkup. Možemo pretpostaviti da su slike trebale biti ukras brojnih vila i zgrada na otočju Brijuni.

Kako su Brijuni zbog čestih boravaka Josipa Broza Tita i njegovih uzvanika dobili na važnosti, dr. Bauer 1956.

CENTAR
ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE
HVAR
Broj: 427

Hvar 31. marta 1970

OPĆINSKOJ SKUPŠTINI

HVAR

Predmet: izvještaj o radu
i načinu djelovanja.

Historijat ustanove je poznat, pa ga ovdje ne treba ponavljati. Dovoljno će biti kazati još jednom, da je funkcija ove ustanove mnogostruka, jer obuhvaća sve poslove zaštite spomenika i prirode, što nameće potrebu održavanja uske suradnje sa više stručnim forumima u Republici i rogiji, sa urbanističkim ustanovama, sa građevinskom službom Općine i sa povjerenicima i interesentima (investitori i dr.) na terenu naše Općine. Centar se svoje strane unosi estetske komponentu i zastupa normative o zaštiti, što sve nije nimalo popularno, pa treba imati što jači dodir s terenom i nastojati postići ciljeve putem osobnog kontakta na terenu, ali ni svakve metoda nije dovoljna za postignuce rezultata koji bi bili poželjni.

Drugi i sa prednjim paralelni zadatak Centra bilo je sudjelovanje u izradi, odnosno davanju elemenata načelnih i materijalnih, za izradu Projekta južnog Jadrana, nastojanja oko uključivanja interesa kulture i iznosa turističima, a sve to u razumnim granicama, vodeći uvijek računa o važnosti ekonomske komponente, koja uslovljuje naš razvitak. S ovim u vezi bilo je mnogo dobrih rezultata, osobito u gradu Hvaru gdje svi forumi mnogo rade za očuvanje i valorizaciju i istaknutih spomenika. Teko je pred nekoliko godina uređena zbirka s. Marks, sada Hotel-ako poduzeće uređuje gradsku tvrđavu, najstariji jednog operativnosti je predviđen u tvrđavi Nepeleon, a gradnja Arsenala, jedinstveni objekt takove vrste na Jadranu, biti će ove godine uređen.

Medjutim, sa ovim pozitivnim akcijama trebala bi ići paralelno i revitalizacija čitavog starog gradskog kompleksa (ne samo u Hvaru nego i u ostalim mjestima), a na toj liniji nismo postigli potrebni stepen razumijevanja. Bez obzira na kulturu, sama velika i uspješna hotelska izgradnja svugdje po otoku, nametala bi nam obnovu (postepenu) starih zgrada - svih redom, jer su sve spomenik ili dio spomenika, koji se zove grad kao cjelina - da posluže kao mjesto šetnje, rekreacije, bivanja i stanovanja, osim kako je to slučaj sa Dubrovnikom ili Venecijom, gdje atrakcijski i turistički ekonomski aspekti je veći nego li ona mora. Mi još nismo stali svi jest, da osim mora imamo i drugih vrlo privlačnih vrijednosti, a to su svi naši gradovi i mnoga sela.

Uputit ćemo kazati, da na naše veliko čuđenje, i usprkos bezbrojnim upozorenjima, ni Projekt južnog Jadrana nije ovaj činjenici dao važnost, pozivajući se na drugučinu koncepciju svog programa.

Ipak, s estetskog gledišta, P. J. J. nam je ostavio vrlo pozitivnu odluku u Generalnom planu od 23/VI 1969, koju je Neelov, na molbu Centra, omešio odlukom od 28/XII 1969 sa čitav otok. U toj odluci, č. l. c. normira obavezu donošenja Pravilnika o tip-

sl.3. Izvještaj o radu Centra za zaštitu kulturne baštine Hvar za 1970. koji je ravatelj Niko Duboković Nadalini uputio Općinskoj skupštini Hvar, 31. ožujka 1970. Prva od tri stranice dokumenta. Dostupno u Online katalogu MDC-a, Arhiv.

sl.4. Pismo dr. Nike Dubokovića Nadalini, ravateljja Centra za zaštitu kulturne baštine Hvar upućeno 5. srpnja 1970. dr. Antunu Baueru u Muzejski dokumentacijski centar. Prva od jedanaest stranica dokumenta. Dostupno u Online katalogu MDC-a, Arhiv.

godine zapisuje prve informacije o tamošnjoj muzejskoj zbirci. Nju je osnovao i uredio Arheološki muzej Istre kao područnu zbirku pod svojom upravom, a na zahtjev koji se upućivao Arheološkome muzeju u Puli njihovi bi djelatnici dolazili na Brijune i otvarali zbirku za zainteresiranu javnost. Arheološka građa, većinom nađena na Brijunima i oko njih, raspoređena je u tri dvorane bivše općinske zgrade. Prve informacije o muzejskoj zbirci dao je Ante Šonje, osnivač i dugogodišnji direktor muzeja u Poreču, što potvrđuje da je Antun Bauer imao dobru mrežu lokalnih muzealaca od kojih je dobivao informacije.

Muzejski je dokumentacijski centar 1980-ih godina na Cresu i Lošinj u sudjelovao u *Projektu revitalizacije kulturnih dobara i prostora otoka Cresa*, u suradnji sa stručnjacima Arhitektonskog fakulteta u Zagrebu, Restauratorskog zavoda Hrvatske, Turističke zajednice Cresa i Lošinja, Centra za kulturu te s kustosicom Jasminkom Čus-Rukonić. Ugovorom je dogovoreno otvaranje muzejskih prostora na Cresu (stalna izložba ribarstva i maslinarstva otočja Cresa i Lošinja), Lošinj u Iloviku (hidroarheološke zbirke), Unijama (hidroarheološka zbirka), Valunu (izložba faksimila glagoljice i postav na otvorenome *Glagoljaški put*) i Susku (Zavičajna muzejska zbirka). Iz arhivske dokumentacije vidljivo je da je projekt zamišljen vrlo ambiciozno i sveobuhvatno: od idejne studije palače Arsan-Petris u Cresu Restauratorskog zavoda Hrvatske do istraživanja geološko-mikroklimatskih osobitosti otočja i izrade tipskih kuća po uzoru na staru tradicionalnu gradnju otoka. Od inicijalnog se ambicioznog plana zbog očitog nedostatka stručnjaka i volje lokalne zajednice uvelike odustalo, ali današnji muzejski postav u gradu Cresu i Osoru, kao i Muzej ovčarstva u

CENTAR
ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE
HVAR
Broj 396/70

Hvar 5. jula 1970

MUZEJSKI DOKUMENTACIONI CENTAR
za prof. dr. Antuna Bauera

Zagreb

Poštovani doktore,

Vaša dva pisma - jedno sluheno a drugo više privatno - leže na mome stolu preko mjesec dana, i ja tek danas stihem odgovoriti, i ako je za mene svaka subota, svaka nedjelja i svaki blagdan - radni dan.

Da je Vaše ljubavno pismo stiglo pred 10 godina, bio bi se veoma obradovao. Dobio sam ga medim in extremis, a to nije vrijeme veselju nego spremnanu na vlastitu likvidaciju i jako mršavi konični bilans.

Za to Vas molim već sada da uvažite što će moći odgovor - i ako konkretan - biti tvrd, kao što je bio tvrd život što su mi ga nametali mnoge / ne sve / više stručne ustanove.

Dobro smo se sporazumili s Vašim Mr. Heilmom, ali ne u prvi mah. ~~Na~~ iz mekih austrijskih razloga nego radi forme kojom je Vaša ustanova zamislila informativna putovanja. Sastanak kulturnim obavezom najprije svog saradnika, prireditelji teren niema, a olakšati posao očume kome se ide, i dati tome kome se ide mogućnost da se sabere i u što boljim uslovima razgovora. Mr. Heilm je došao nenajavljen, iznenada, nakon razgovora izvan moje ustanove, što nisam mogao nikako uzeti kao kompliment. Onda, ja nemam vremena nikad, ali sam gostoljubiv i želim primiti kako se pristojiti. I za to mi treba dati prilike. Mr. Heilm je nešto čuo na pr. / kašem za ilustraciju / za naše ili za neke ustanove u Starom Gradu i htio ih je vidjeti, ne vodeći računa o neoborivom pravilu protokola da se u obilazak ne ide sam nego praćen domaćinom, makar taj bio seoski glavar ili lugar u kakvojv štaci. Ja u St. Gradu imam saradnike, ali je jasno da bi - da nije bilo iznenađenja - mogao zadržati očišao sa Mr. Heilmom, pa su pokazao što je vidio, i još ono drugo i ostalo što naznačat nitko osim mene nije još pokazao volju da vidi ojetiti i zna - pa ni moji dugogodišnji saradnici.

I tako posjeta Vaše ustanove nije obavljena u formi koja odgovara mojim materijalnim i stvarnim potrebama, pa sam preporučam da to više ne radite, i u interesu Vaših informacija. A Mr. Heilm ostavlja od zra na izvještaju što vam je dao, i molim ga da mi pošalje časovito nerespektivno / također izjavno nepočasno prihvata rada i posla u nekoliko minuta - jer naš posao nije jednostavan kao što ste eto i Vi mislili / ~~heilm~~ je bilo upućeno Vašem Centru, a ne Mr. Heilmu.

Zahvaljujem se čestitke. Ponavljam - došlo su kano. Mogu to samo s gorčinom konstatairati. Vjerujte da mi nije stalo što sam tako nepočasno 22 godine svog života provodio, imao mi kao muka u nepotrebnim netažnjama sa "višim stručnim forumima" i t. d. Zao mi je što se sa velikom vrevu kulturnu baštinu Hvara nije učinilo poloviti onog što sam u svojoj samili imao, - a to se moglo dobiti voljom, naravno svijui, i - odmah kašem - bes basnoslovni milijarda. Jer doduše milijarde se mogu loše utrošiti, ali se mogu relativno lako i dobro utrošiti.

Belom, izravni su odjeci tog vremena.

Na otoku Braču danas je nekoliko muzejskih jedinica: Muzej otoka Brača u Škripu, Pustinja Blaca i Galerija umjetnina „Branislav Dešković“ u Bolu. Arhiv MDC-a među najstarijom dokumentacijom ima samo dokumentaciju Galerije umjetnina „Branislav Dešković“ s kraja 1970-ih godina. Voditelj Galerije Perica Doljanin u svojim izvješćima Muzejskome dokumentacijskom centru piše o višegodišnjim kvalitetnim otkupima slika i skulptura priznatih umjetnika, pa se nameće pitanje kako su ostvareni tako kvalitetni otkupi slika i građe koja se i danas često posuđuje za retrospektivne izložbe. U jednome od dopisa potpisan je Savjet koji određuje otkupe. Na čelu Savjeta bio je Ive Marinković Mijarić, koji se nakon bogate političke karijere vratio u Bol na Braču i kontinuirano radio na osnivanju i razvoju Galerije, a u konzultacijama s vrsnim povjesničarima umjetnosti Grgom Gamulinom, Krunom Prijateljem, Duškom Kečkemetom i Vinkom Zlamalikom te uz izdašne financijske dotacije birao je umjetnička djela Galeriji i danas osiguravaju status nezaobilaznog čuvara i promotora te baštine.

Dokumentacija otoka Hvara započinje prvom bilješkom iz 1956. godine u kojoj dr. Bauer osobno piše da je Galerija osnovana dvije godine prije i da posjeduje oko dvadeset slika. Zahvaljujući osnivanju Centra za zaštitu kulturne baštine otoka Hvara i opsežnim izvješćem o njegovu djelovanju koje opisuje dr. Niko Duboković Nadalini, može se pratiti opseg rada i brige o otoku. Centar je sudjelovao u projektu *Južni Jadran* (od 1962. do 1966. provedeno je sustavno vrednovanje jadranskog prostora izradom brojnih planova u suradnji s agencijom Ujedinjenih naroda - Programom za razvoj / United Nations Development Programme - UNDP) i

valoriziranjem brojnih spomenika otoka Hvara kako bi se uskladili interesi kulture i turizma, a buduća izgradnja bila usklađena s tipologijom izgradnje na otoku.

Centar za zaštitu kulturne baštine djeluje kao Arhiv, Naučna biblioteka, ali i kao muzej koji se brine o sedam muzejskih zbirki raspoređenih na cijelom otoku. Iz izvješća za 1970. godinu evidentno je da je u Centru zaposleno samo dvoje stručnjaka, a sav ostali posao odraduje se na volonterskoj osnovi. Jedna od stručnih djelatnica – Magdalena Dragičević, kratko je radila na Hvaru (samo dvije godine, nakon prethodne dvije godine rada u Muzeju grada Iloka), da bi se potom zaposlila u Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika. Izvješća o stanju na Hvaru koje MDC-u šalje ravnatelj Centra otkrivaju nezadovoljstvo i nerazmjernost između svih obveza i poslova dodijeljenih Centru i broja stručnjaka koji na tim zadacima rade. Financije su redovito nedostatne za potrebe čuvanja i obnove baštine. Problemi su brojni: od lošeg stanja arhivske dokumentacije, građevina koje propadaju i treba ih sanirati da ih vlaga i dotrajala konstrukcija ne dokrajči, preko muzejskih postava koji padaju u zaborav (Vinogradarski muzej i NOB zbirka u Pitvama). Zanimljivo je da je Centar do svojeg ukidanja 1999. godine svoje planove i izvješća o radu svake godine morao usuglašavati s povjerenicima i sekcijama Centra, što je zbog raznih interesa i svijesti o raznovrsnosti djelovanja Centra za zaštitu kulturne baštine otoka Hvara katkad bio pravi izazov.

Historijski muzej u gradu Korčuli prvi je put notiran rukopisom dr. Bauera 1951. (vijest je preuzeta iz *Slobodne Dalmacije*, a u tekstu se predviđa otvaranje muzeja do kraja te godine). Prvi opširniji dokument o muzeju potječe iz 1968. godine, a napisala ga je knjižničarka Muzejskoga dokumentacijskog centra Mira Heim. Iz njega saznajemo da je počasni direktor Stjepo Ivančević skupljač amater koji je, uz Cvitu Fiskovića, sudjelovao u osnivanju muzeja 1946. godine.

Jedina stručna osoba u Muzeju je Alena Fazinić, zaposlena na pola radnog vremena tek 1965. godine. Iako ima deset zbirki, Muzej nije službeno registriran, a financira se naplatom ulaznica. Uz Gradski muzej u Korčuli, predviđa se i otvaranje Pomorske zbirke Vela Luka i Etnografske zbirke Blato. Alena Fazinić 1976. godine postaje ravnateljica Muzeja i nakon trideset godina od inicijalnog osnivanja napokon privodi kraju postupak službene registracije ustanove pod nazivom Muzej Korčule (u njegovu su njegovu su sastavu Gradski muzej Korčula i Muzejska zbirka Blato). Na temelju dokumentacije Arhiva muzeja i galerija Hrvatske mogu se detektirati glavni problemi Muzeja: kontinuirano propadanje muzejske zgrade, ugroženost građe vlagom, manjak osoblja (što je pogodovalo i krađi eksponata 1979.) i uhodan godišnji ritam od devet povremenih izložaba. Broj posjetitelja koji se navodi u izvješćima o radu godišnje doseže 27 000. Alena Fazinić cijeli radni vijek provodi u Muzeju grada Korčule brinući se o muzejskoj građi te promovirajući i istražujući bogatu baštinu otoka.

U zaključku o djelovanju otočnih muzeja može se navesti da je postojala svijest i početna energija da se njihova djelatnost korektno i stručno prezentira javnosti uzimanjem svih osobitosti pojedinih ustanova u obzir. Rezultati ne prate taj početni zamah, a uzroci se vjerojatno mogu povezati s manjkom stručnjaka na otocima i s činjenicom da projekti nisu bili dovoljno financijski podržani od tadašnjih struktura vlasti.

U ovom pregledu dokumentacije naših otočnih muzeja pokrivena su samo osnovne informacije, a objavom u *Online* katalogu istraživačima će se omogućiti tematsko istraživanje i uvid u djelovanje naših kolega na otocima. S obzirom na složene uvjete u kojima su ti muzeji djelovali i na dokumentaciju koja je zbog svoje prirode (papir!) podložna propadanju, podatci koji se čuvaju u Arhivu muzeja i galerija Hrvatske bit će dostupni javnosti nakon završetka projekta *Online* kataloga Muzejskoga dokumentacijskog centra.

Primljeno: 19. prosinca 2023.

FROM THE ARCHIVES OF THE MUSEUM DOCUMENTATION CENTRE ABOUT ISLAND MUSEUMS

The process of digitalising museum documentation from the Archives of the Museum Documentation Centre started in 2021. After being scanned and technically edited the documentation was systematically entered into the database and the search categories were defined and entered, the intention being that the whole of the fonds should be published on-line to make the contents accessible to museum professionals and to the general public.

The project takes in more than 100 museum establishments in Croatia, with a span of time from 1934 to 2017. For the purpose of this issue of *Informatica Museologica* we have presented the oldest documentation concerning the island museums (those on Brijuni, Cres, Lošinj, Brač, Hvar and Korčula) hoping to encourage users to use this, the oldest of the fonds of the Museum Documentation Centre, for the purpose of researching into and accessing information about individual institutions.

Today, as a result, we have data scanned and processed for 6 island museums. The quantities of documentation are not even; sometimes we have just a note of Antun Bauer about "a new museum on an island", but there is also extensive documentation witnessing to the many challenges with which colleagues on the island have had to grapple.

In this review of the documentation of our Croatian island museum it is clear that there was an awareness of the need for their activity to be properly and professionally entered in the archival fonds of the MDC and presented to the public, taking into account all the features of the individual institutions, as well as an initial energy to accomplish this. The results do not always bear witness to this initial elan, the reasons probably being a lack of experts on the islands and the fact that projects were not sufficiently financially supported by the powers that be of those days.